

Ikke et ord om terapi

Gestalt*lovene

er sanselove

*) Ordet »gestalt« er tysk og betyder form eller skikkelse.

KURT KOFFKA

MAX WERTHEIMER

WOLFGANG KÖHLER

Ikke terapeutisk ...

Gestaltpsykologien er en skole inden for perceptionspsykologien grundlagt i Frankfurt i 1912 af MAX WERTHEIMER i samarbejde med hans studenter WOLFGANG KÖHLER og KURT KOFFKA.

Efter en række forsøg og eksperimenter formuleredes de såkaldte *gestaltlove*: love som er med til at beskrive, hvordan vi mennesker sanser – ikke kun med synet, men også med de andre sanser.

Skolen var aktiv gennem 20'erne og 30'erne og senere også i USA.

Renæssance

Nogle af lovene eller reglerne har fået en renæssance i forbindelse med, især, interaktivt design (CD-ROM og internet): de ses af nogle mennesker (fejlagtigt!) som en slags facitliste over, hvordan man bør designe.

Men ligesom med så mange andre regler, er der talrige eksempler på, at man kan lave smukt og funktionelt design – og samtidig bryde regler.

Jeg har taget dem med her bl.a. for at forsøge at (be)viser påstanden om at funktion og æstetik går hånd i hånd.

Ernst Heinrich Weber

Gestaltlovene er her suppleret med en lov fra forrige århundrede: *Webers lov*, der beskriver forholdet omkring sansningen af forskellige elementers indbyrdes styrke.

Mange af lovene er udtrykt i formler, men er her skrevet i en verbal form.

Loven om figur og (bag)grund

SIGER: *Det mindste, afgrænsede areal på en flade*

vil først blive opfattet som en figur (og ikke som baggrunden)

Optisk drilleri

Den berømte »Rubins vase« bryder loven om figur og grund, idet man kan vælge at se henholdsvis to hvide ansigter mod hinanden eller en sort vase. Det sker fordi de to motiver optager næsten samme areal på fladen.

Men man kan ikke se de to motiver samtidig.

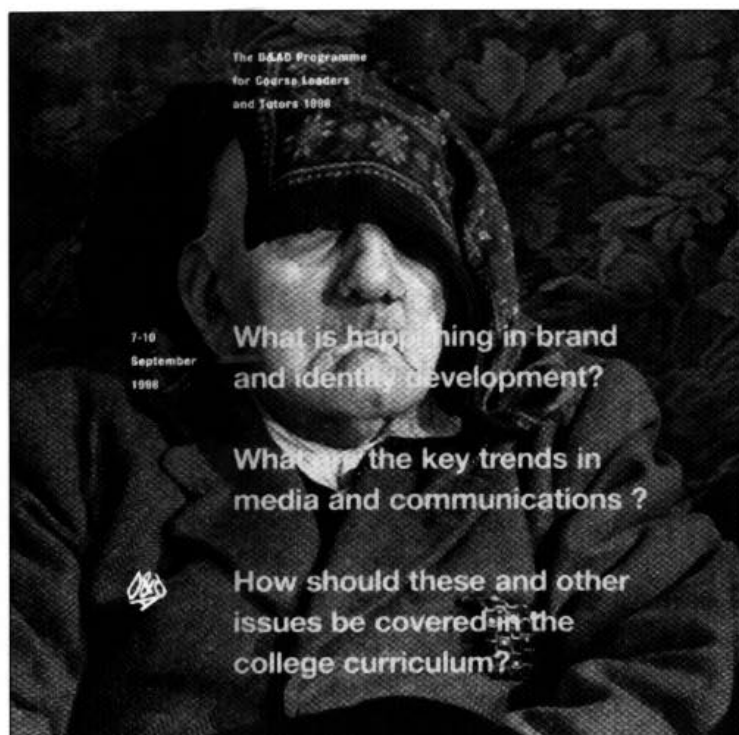

Pirring på skærm

Øjet, der bliver drillet, benyttede Per Møllerup, da han designede DR1's stationsmærke.

Ubevidst design?

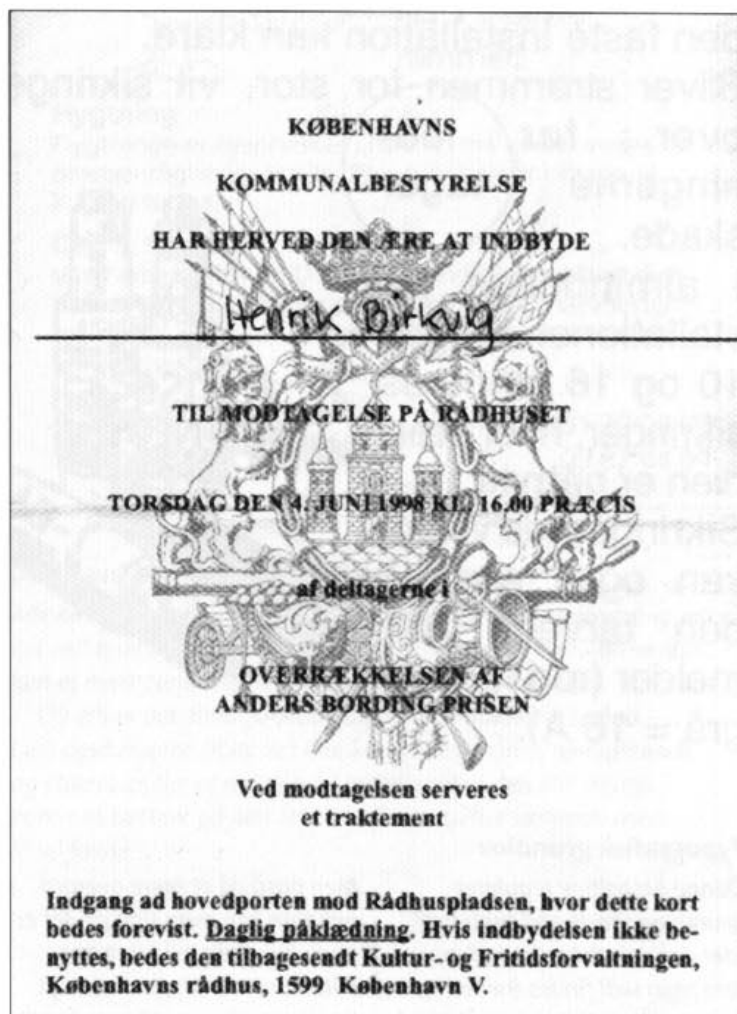
Baggrunden flyder sammen med skyggerne omkring Carl Nielsens mund. Figur og baggrund går sammen, men det resulterer i at hans mund ser »beskidt« ud. Eller at Tjernobyl lige er sprunget i luften. Noget er der galt i denne meget uskønne (bevidst?) og uheldige overtrædelse af loven om figur og grund.

Ubevidst design?

Modtagerens sansning bliver forstyrret af slagsmålet mellem den gule tekst (figur?) og baggrundsbilledets opmærksomhedsværdi (baggrund?).

Design»fejlen« er næsten blevet klassisk.

Tilfældighedens design?

Modtagerens sansning bliver også her forstyrret af slagsmålet mellem teksten og illustrationen.

Loven om nærhed

SIGER: *De elementer, der er anbragt tæt på hinanden (i forhold til andre elementer) opfattes som hørende sammen*

den faste installation kan klare. Bliver strømmen for stor, vil sikringerne over, før led-tager skade.

I almindelige installationer bruges 10 og 16 ampères sikringer, hvor værdien er påtrykt. Sikringernes værdi kan også ses på den farvede fejlmelder (rød = 10 A, grå = 16 A).

Typografisk grundlov

Denne gestaltlov regulerer grundlæggende god typografi, idet den mindste afstand mellem tegn skal findes mellem to bogstaver, en lidt større afstand mellem ord og en lidt større igen mellem linier. Så er der etableret et klart hierarki af afstande, der medvirker til, at vi kan sanse hvilke tegn, der sammen danner et ord, hvilke tegn, der sammen danner en linie osv.

Men også på et mere overordnet plan kan man sige, at det er godt, hvis f.eks. en tekst og et billede, som indholdsmæssigt hører sammen også er anbragt tæt på hinanden.

Pga. den smalle spalte bliver nogle af ordmellemmene i eksemplet herover for store (se f.eks. 3. og 4. linie). Det resulterer i en grim typografi.

34 Videregående layout-kursus i 3 week-ends

(GF 3) Deltagere med kendskab til layout

Kursusledelse

Grafiker Henrik Birkvig

Tid

Lørdage og søndage kl. 9.00-16.00.

Efterårskursus 1988:

24. og 25. september, 8. og 9. oktober, 29. og 30. oktober.

Forårskursus 1989:

21. og 22. januar, 4. og 5. februar, 18. og 19. februar.

Sted

Den Grafiske Højskole

Kurset

Kurset er tilrettelagt for deltagere, som har gennemgået GF 2 eller som har manual layout-erfaring fra tegnestuearbejde. Kurset er projektor organiseret, således at de enkelte opgaver formuleres under henblik på en sammenhængende visuel identitet for en institution eller et firma. Delopgaverne vil ud fra budskabets karakter omfatte definition af målgruppe samt medievalg. Der vil blive arbejdet med forskellige grafiske medier såsom forretningspapir, brochurer, annoncer, plakater m.m.

Kursusform

Kurset er på undervisningsdagene baseret på korte oplæg, øvelser og gruppearbejde om mål og metoder ved udformningen af grafisk kommunikation. Hjemmearbejdet består fra gang til gang i udarbejdelse af individuelle løsninger.

Kursisterne må til kurset medbringe diverse tegnereskitser efter nærmere besked.

Deltagertal

20

Kursusgehalt

6.100,- kr. incl. frokost.

Tilmelding

Særligt ansegningskema kan rekvireres på telefon 01 10 11 77.

24

Fornøjning

Loven om nærhed brudt!

I eksemplet herover står ledeordene i venstre spalte for langt væk fra den tekst som de hører til. Det giver en uskøn typografi med forkert luftfordeling.

Se på næste opslag, hvordan der kan kompenseres for dette.

Hele verden.

Vi vil favne hele verden og ikke spærres inde i EF's snævre rammer.

Flygtninge.

Flygtninge er mennesker i nød. Vi må under ingen omstændigheder sende disse mennesker tilbage til krig og tortur.

Den 3. verden.

Vi vil arbejde for en u-landsbistand på et anstændig

niveau. Den skal fremme selvforsyning og selvbestemmelse. Og den skal ikke påføre u-landene vore egne fejltagelser.

DE GRØNNE

- Mere end et miljøparti !

tlf 01 38 00 97 - 09 82 44 09

Hele verden

Vi vil favne hele verden og ikke spærres inde i EF's snævre rammer.

Flygtning

Flygtninge er mennesker i nød. Vi må under ingen omstændigheder sende disse mennesker tilbage til krig og tortur.

Den 3. verden

Vi vil arbejde for en U-landsbistand på et anstændigt niveau. Den skal fremme selvforsyning og selvbestemmelse. Og den skal ikke påføre U-landene vore egne fejltagelser.

DE GRØNNE
Mere end et miljøparti!

Telefon: 01 38 00 97
09 82 44 09

Gunnar Nyborg-Jensen Se min kjole Gunnar Nyborg-Jensen

Se min kjole, den er grøn som græsset, alt hvad jeg ejer, det er grønt som den, det er fordi, jeg elsker alt det grønne og fordi en jæger er min ven.

Se min kjole, den er blå som havet, alt hvad jeg ejer, det er blåt som den, det er fordi, jeg elsker alt det blå og fordi en sømand er min ven.

Se min kjole, den er hvid som sneen, alt hvad jeg ejer, det er hvidt som den, det er fordi, jeg elsker alt det hvide og fordi en møller er min ven.

Se min kjole, den er rød som rosen, alt hvad jeg ejer, det er rødt som den, det er fordi, jeg elsker alt det røde og fordi et postbud er min ven.

Se min kjole, den er sort som kullet, alt hvad jeg ejer, det er sort som den, det er fordi, jeg elsker alt det sorte og en skorstensfejer er min ven.

Med tilladelse af EMI Music

(Næsten) hele verden siger det samme:

Alle kursister, som jeg har undervist i typografi, har givet mig ret i at mit redesign af denne originale annonce for De Grønne ikke kun er mere funktionelt, men også smukkere, pænere.

Og det er det, fordi funktion og æstetik går hånd i hånd. Læg også mærke til, at det ikke kun er de typografiske afstande og størrelser, der er reguleret: i redesignet er den lille mand kommet tættere på den tekst, han især spiller sammen med: Vi vil favne ...

Syng for eller med?

I denne sangbog er versene placeret således, at det kan være svært at finde ud af, hvilke der følger efter hinanden.

Men grimt er designet/typografien jo ikke ligefrem.

Loven om »lukket«

SIGER: *De elementer, der er lukket inde (af kasser eller streger) opfattes som samhørende elementer*

34 Videregående layout-kursus i 3 week-ends

(GF 3) Deltagere med kendskab til layout

Kursusledelse	Grafiker Henrik Birkvig
Tid	Lørdage og søndage kl. 9.00–16.00. Efterårskursus 1988: 24. og 25. september, 8. og 9. oktober, 29. og 30. oktober. Forårskursus 1989: 21. og 22. januar, 4. og 5. februar, 18. og 19. februar.
Sted	Den Grafiske Højskole
Kurset	Kurset er tilrettelagt for deltagere, som har gennemgået GF 2 eller som har manual layout-erfaring fra tegnestuearbejde. Kurset er projektor organiseret, således at de enkelte opgaver formuleres under hensyn til en sammenhængende visuel identitet for en institution eller et firma. Delopgaverne vil ud fra budskabets karakter omfatte definition af målgruppe samt medievalg. Der vil blive arbejdet med forskellige grafiske medier såsom forretningspapir, brochurer, annoncer, plakater m.m.
Kursusform	Kurset er på undervisningsdagene baseret på korte oplæg, øvelser og gruppearbejde om mål og metoder ved udformningen af grafisk kommunikation. Hjemmearbejdet består fra gang til gang i udarbejdelse af individuelle løsninger. Kursisterne må til kurset medbringe diverse tegnerekvisitter efter nærmere besked.
Deltagerantal	20
Kursusafgift	6.100,- kr. incl. frokost.
Tilmelding	Særligt ansøgningsskema kan rekvireres på telefon 01 10 11 77.

34 Videregående layout-kursus i 3 week-ends

(GF 3) Deltagere med kendskab til layout

Kursusledelse	Grafiker Henrik Birkvig
Tid	Lørdage og søndage kl. 9.00–16.00. Efterårskursus 1988: 24. og 25. september, 8. og 9. oktober, 29. og 30. oktober. Forårskursus 1989: 21. og 22. januar, 4. og 5. februar, 18. og 19. februar.
Sted	Den Grafiske Højskole
Kurset	Kurset er tilrettelagt for deltagere, som har gennemgået GF 2 eller som har manual layout-erfaring fra tegnestuearbejde. Kurset er projektor organiseret, således at de enkelte opgaver formuleres under hensyn til en sammenhængende visuel identitet for en institution eller et firma. Delopgaverne vil ud fra budskabets karakter omfatte definition af målgruppe samt medievalg. Der vil blive arbejdet med forskellige grafiske medier såsom forretningspapir, brochurer, annoncer, plakater m.m.
Kursusform	Kurset er på undervisningsdagene baseret på korte oplæg, øvelser og gruppearbejde om mål og metoder ved udformningen af grafisk kommunikation. Hjemmearbejdet består fra gang til gang i udarbejdelse af individuelle løsninger. Kursisterne må til kurset medbringe diverse tegnerekvisitter efter nærmere besked.
Deltagerantal	20
Kursusafgift	6.100,- kr. incl. frokost.
Tilmelding	Særligt ansøgningsskema kan rekvireres på telefon 01 10 11 77.

Sådan kompenseres der for bruddet med loven om nærhed: ved at lukke elementerne inde mellem streger ...

I eksemplet herover t.h. står ledeordene i venstre spalte for langt væk fra den tekst, som de hører til. Det giver en uskøn typografi med forkert luftfordeling.

T.v. er der kompenseret for dette brud med loven om nærhed ved at streger er indlagt, således at øjet styres på plads og hjernen kan se hvilke oplysninger, der hører sammen (f.eks. Sted og Den Grafiske Højskole).

Af Herbert Pundik, Tel Aviv

DET HAR været en mærkeuge i Mellem-østens nyere historie. Tidligt i morges ankom præsident Clinton til Jerusalem på tre dages besøg, der på næsten salomonisk vis er delt i et palæstinensisk og et israelsk program.

To såkaldte »bylines« fra samme avis: systemet holder ikke!

I eksemplet til venstre går det godt med de indlagte streger over og under navn og sted, men i eksemplet til højre hopper kæden af: delingen af Grønne og gaard og stillingen er ulogisk og uskøn.

[Retfærdigvis skal det tilføjes, at avisens designere er i gang med at justere ovenstående design til det bedre!]

Tendens

Af Jørgen Grønne-
gaard Christensen,
professor

TO TING adskiller årets forlig om næste års finanslov fra de aftaler, der bar de foregående års budgetter igennem. Forliget blev for det første til uden den drama-

Loven om »lukkethed« bruges meget til blanketdesign

På en blanket handler det især om, at de mennesker, som skal udfylde den kan finde rundt i, hvor oplysninger skal afgives/indskrives. Og i den anden ende: de, som behandler blankettens data skal hurtigt kunne finde dem. Disse aktiviteter styres især ved at »oplysninger lukkes inde«: vi udfylder felter og skriver vores navn i små båse osv.

Udfyldes tydeligt (evt. med maskinskrift)
BØRN under 15 år, der ønskes optaget i passet:

Ansøger er:
af forældremyndigheden over flg. barn/børn under 15 år, der ønskes optaget i passet:
(Hvis ansøger ikke er eneindehaver af forældremyndigheden, skal nedenstående samtykkeerklæring udfyldes).

1 Efternavn:

Alle fornavne og mellemnavne:

Personnummer:

Køn:

☐ Dreng (M)

☐ Pige (F)

Dansk indfødsret:

☐ Ja

2

Efternavn:

Alle fornavne og mellemnavne:

Personnummer:

Køn:

☐ Dreng (M)

☐ Pige (F)

Dansk indfødsret:

☐ Ja

3

Efternavn:

Alle fornavne og mellemnavne:

Personnummer:

Køn:

☐ Dreng (M)

☐ Pige (F)

Dansk indfødsret:

☐ Ja

Børn kan kun optages i "nærtstående" personers pas. Med nærtstående menes forældre, plejeforældre, boende med forældremyndighedens indehavere samt personer i øvrigt, hvis tilknytning til barnet ganske heraf, skal De også medbringe et legitimationspapir, udstedt af en offentlig myndighed, og hvoraf fremgår, f.eks. barnets sygesikringsbevis.

Hvis De ikke er eneindehaver af forældremyndigheden over barnet/børnene, skal nedenstående Politiet kan anmode om nærmere dokumentation for indehavelsen af forældremyndigheden over

UNDERSKRIFT

strafansvar efter straffelovens § 163*, at foranstående oplysninger er rigtige, at politiet under behandlingen af denne ansøgning indhenter (konf.)

og underskrift

SIGER: *Et element, der tilføjes en helhed (f.eks. et design),
der i forvejen indeholder elementer,
skal have en bestemt styrke for at blive set/opfattet*

Anvendt på grafisk design betyder det, at når du komponerer = sætter elementerne sammen, skal de hver især gives en styrke, som står i relation til den styrke de andre elementer i helheden har, jf. kapitlet om kontraster.

Det pæne layout tilgodeser pointen i Webers lov: hvert eneste element (overskrift, brødtekst, illustrationer af forskellig art) er afstemt i forhold til hinanden.

Ud over at det giver læseren mulighed for hurtigt at orientere sig om, hvad der er vigtigt, mindre vigtigt osv. giver det til lige et smukt grafisk resultat. (Se også eksemplerne side 90 og side 120).

